

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2011 aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 XI 2010 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (Dz. U. Nr 82, poz. 537).

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

- a) naczelne i centralne organy administracji:
  - instytucje naczelne i centralne (np. Sejm, Senat, Urząd Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
  - jednostki służb zagranicznych, tj. placówki zagraniczne organów administracji państwowej oraz pracujących za granicą w przedstawicielstwach ONZ i innych misjach za granicą, a także w instytutach, ośrodkach informacji i kultury za granicą,
  - terenowe organy rządowej administracji specjalnej (np. izby i urzędy skarbowe, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, urzędy celne, regionalne izby obrachunkowe, Inspekcję Handlową, okręgowe inspektoraty gospodarki energetycznej i materiałowej, gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych, archiwa państwowe);
- b) terenowe organy rządowej administracji

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2011, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21 XI 2010 elections.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of professions is made on the basis of the classification of professions and specialities for needs of labour market introduced by a decree of the ministry of Labour and Social Policy, dated 27 IV 2010 (Journal of Laws No. 82, item 537).

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils.

1) State **administration** comprises:

- a) principle and central organs of administration:
  - principle and central institutions (e.g., Sejm, Senate, Office of the President, ministries, central offices),
  - foreign service institutions, i.e., foreign offices of state administration organs and those operating abroad as part of UN agencies and other missions abroad, as well as in institutions, and information and cultural centres abroad,
  - territorial organs of special government administration (e.g., fiscal chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, customs offices, regional accounting chambers, Trade Inspectorate, district energy and material economy inspectorates, auxiliary units of budgetary entities, state archives);
- b) territorial organs of general government

ogólnej (urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej łącznie z wojewódzkimi: inspektoratami inspekcji handlowej, służbami ochrony zabytków, zakładami weterynarii, zarządami melioracji i urządzeniami wodnych oraz kuratoriami oświaty).

2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:

- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
  - urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych),
  - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspekcje nadzoru budowlanego, ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspekcje weterynaryjne, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne np. zarządy melioracji i urzędów wodnych).

3) **Samorządowe kolegia odwoławcze.**

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej podano bez jednostek służb zagranicznych.

administration (voivodship offices, auxiliary service entities including voivodship: trade inspectorates, monument preservation services, veterinary offices, drainage and water facility boards as well as education offices).

2) **Local self-government administration** comprises:

- a) *gminas and cities with powiat status:*
  - *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities),*
  - *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., construction supervision inspectorates, geodetic and cartographic documentation centres);*
- b) *powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., veterinary inspectorates, public road boards);*
- c) *voivodships, i.e., marshals' offices and voivodship self-government organizational entities (e.g., drainage and water facility boards).*

3) **Self-government appeal councils.**

5. *Data concerning average wages and salaries in the state administration are presented excluding foreign service institutions.*

TABL. 1 (31) **JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA**
Stan w dniu 31 XII
ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2010	2011	SPECIFICATION
Powiaty.....	13	13	13	13	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	1	1	1	1	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	102	102	102	102	<i>Gminas</i>
miejskie.....	5	5	5	5	<i>urban</i>
miejsko-wiejskie.....	24	25	26	26	<i>urban-rural</i>
wiejskie.....	73	72	71	71	<i>rural</i>
Miasta.....	29	30	31	31	<i>Towns</i>

TABL. 2 (32) **GMINY W 2011 R.**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS IN 2011
As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI <i>GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>					
		poniżej <i>below</i> 50,0 km ²	50,0 - - 99,9	100,0 - - 149,9	150,0 - - 199,9	200,0 - - 249,9	250,0 km ² i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM..... TOTAL	102^a	4	39	42	9	6	2
Poniżej 5000..... <i>Below</i>	28	-	16	11	1	-	-
5000 — 7499.....	22	1	9	9	3	-	-
7500 — 9999.....	16	-	6	9	1	-	-
10000 — 14999.....	19	-	7	8	4	-	-
15000 — 19999.....	6	-	-	4	-	2	-
20000 — 39999.....	7	1	-	-	-	4	2
40000 — 99999.....	3	2	1	-	-	-	-
100000 i więcej..... <i>and more</i>	1	-	-	1	-	-	-

a W tym 1 gmina mająca status miasta na prawach powiatu.
a Of which 1 gmina that is city with powiat status.

TABL. 3 (33) **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2011 R.**
 Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2011
 As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI <i>GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>				
		poniżej <i>below</i> 300,0 km ²	300,0 - - 499,9	500,0 - - 999,9	1000,0 - - 1999,9	2000,0 km ² i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM ..... TOTAL	14	1	2	8	2	1
Poniżej 50000 ..... <i>Below</i>	3	-	1	2	-	-
50000 — 74999	3	-	-	3	-	-
75000 — 99999	5	-	1	2	2	-
100000 — 149999	1	-	-	1	-	-
150000 — 199999	-	-	-	-	-	-
200000 i więcej ..... <i>and more</i>	2	1	-	-	-	1

TABL. 4 (34) **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2011 R.**
 Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2011
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni <i>Councillors of</i>				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1578	25	260	30	TOTAL
W tym kobiety	357	7	48	6	<i>Of which women</i>
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
29 lat i mniej.....	61	-	5	-	<i>29 and less</i>
30—39.....	266	6	27	6	<i>30—39</i>
40—59.....	1002	17	183	15	<i>40—59</i>
60 lat i więcej.....	249	2	45	9	<i>60 and more</i>

a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.
a Excluding city council councillors in cities with powiat status.

TABL. 4 (34) **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2011 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2011 (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a gmina councils ^a	rad miast w miastach na prawach powiatu city coun- cils in cities with powiat status	rad powiatów powiat councils	sejmiku wojewódz- kiego voivodship regional council	

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe.....	524	24	204	26	Tertiary
Policealne.....	28	-	4	-	Post-secondary
Średnie.....	593	1	44	2	Secondary
Zasadnicze (zawodowe).....	383	-	8	2	Basic vocational
Gimnazjalne.....	-	-	-	-	Lower secondary
Podstawowe.....	50	-	-	-	Primary

WEDŁUG GRUP ZAWODÓW
BY OCCUPATIONAL GROUPS

Przedstawiciele władz publicz- nych, wyżsi urzędnicy i kierownicy.....	77	10	114	26	Public government represen- tatives, senior officials and managers
Specjaliści.....	301	14	82	3	Professionals
Technicy i inny średni personel.....	230	1	14	-	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi.....	106	-	17	-	Clerks
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy.....	127	-	6	-	Service workers and shop and market sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy.....	432	-	19	-	Skilled agricultural and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rze- mieślnicy.....	134	-	3	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń.....	83	-	-	1	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych.....	32	-	-	-	Elementary occupations
Sily zbrojne.....	4	-	-	-	Armed forces
Pozostali niesklasyfikowani.....	52	-	5	-	Others unclassified

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

^a Excluding city council councillors in cities with powiat status.

TABL. 5 (35) **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	SPECIFICATION
PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE <i>AVERAGE EMPLOYMENT</i>				
OGÓŁEM	11518	13843	13301	TOTAL
w tym:				<i>of which:</i>
Administracja państwowa	3455	3718	3704	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego.....	8042	10102	9568	<i>Local self-government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu.....	5420	6707	6109	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty.....	2227	2483	2495	<i>powiats</i>
województwo.....	395	912	964	<i>voivodship</i>

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO w zł
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES in zł

OGÓŁEM	2581,18	3487,23	3724,53	TOTAL
w tym:				<i>of which:</i>
Administracja państwowa.....	3020,87	3978,91	4041,95	<i>State administration</i>
Administracja samorządu terytorialnego.....	2382,96	3295,37	3593,77	<i>Local self-government administration</i>
gminy i miasta na prawach powiatu.....	2448,00	3150,30	3516,90	<i>gminas and cities with powiat status</i>
powiaty.....	2146,07	3252,52	3460,29	<i>powiats</i>
województwo.....	2826,12	4478,97	4430,98	<i>voivodship</i>